

ons kenmerk: JL
uw kenmerk: --

contactpersoon
Jan Leroy
T +32 2 211 55 36
M +32 476 99 99 91
Jan.leroy@vvsg.be

datum: 19/05/2022
bijlagen: --

Aan de heer Bart Somers
Vlaams minister van Binnenlands Bestuur
Arenbergstraat 7
1000 Brussel

Inflatiebestendigheid Gemeentefonds en andere gemeentelijke ontvangsten

Mijnheer de minister

De raad van bestuur van de VVSG besprak op 18 mei 2022 de oplopende inflatie en de zware uitdaging die deze meebrengt voor de lokale besturen.

De prijsstijgingen hebben al snel en automatisch een impact op de gemeentelijke uitgaven door o.a. de automatische indexaanpassing van de lonen in de publieke sector en zo ook op de pensioenuitgaven (eerste én tweede pijler). Dezelfde opwaartse druk op de lonen is er ook bij de politie- en hulpverleningszones, wat eveneens druk zet op de gemeentelijke dotaties aan die entiteiten. Ook de fors stijgende energieprijzen kunnen op korte termijn een impact hebben op de gemeentelijke meerjarenplannen.

De belangrijkste gemeentelijke ontvangsten evolueren ofwel vertraagd ofwel niet mee met een sterk oplopende inflatie. De ontvangsten uit de aanvullende personenbelasting stijgen samen met de indexeringen van de lonen maar komen met vertraging bij de gemeenten als ontvangsten binnen. Zo zullen gemeenten de door indexering verhoogde inkomens van 2022 (aanslagjaar 2023) pas gedeeltelijk in 2023 ontvangen, het merendeel zelfs pas in 2024. Ook de ontvangsten uit de opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV) zullen een vertraagde stijging kennen. Zo komt het overgrote deel van de OOV-ontvangsten voor boekjaar 2022 van het aanslagjaar 2022, maar de jaarlijkse indexering van de kadastrale inkomens gebeurt in 2022 o.b.v. het gemiddelde indexcijfer van de consumtieprijzen van 2021. Het merendeel van de OOV-ontvangsten wordt daarenboven pas in de tweede helft van het jaar uitbetaald in zes maandelijkse voorschotten.

De basisdotatie van het Gemeentefonds evolueert niet mee met de inflatie. De jaarlijkse groei voet van de basisdotatie van het Gemeentefonds is vastgelegd op 3,5%. Die groei voet is logisch als wordt rekening gehouden met een 'normale' inflatie van ca. 2% en een gestage stijging van de bevolking. Bij een inflatie van meer dan 3,5% houdt de vastgelegde absolute groei voet echter een reële daling in. De inflatie bedroeg eind april 2022 8,31%. Het is duidelijk dat in aanhoudende inflatoire tijden de groei van het Gemeentefonds onvoldoende is om het ontvangstenniveau en het daarmee samenhangende

uitgavenniveau van gemeenten op peil te houden. Het Fonds is gemiddeld goed voor een kwart van de gemeentelijke exploitatie-ontvangsten.

Naast het Gemeentefonds zijn ook een aantal andere algemene financieringsfondsen niet inflatiebestendig. De aanvullende dotaties bij het Gemeentefonds voor de Eliacompensatie (83 miljoen euro) en voor de sectorale subsidies (ca. 131 miljoen euro) blijven jaarlijks nominaal gelijk, net zoals de regularisatiepremie van de contingentgesco's (333 miljoen euro). Ook het investeringsfonds voor steden en plattelandsgemeenten (31 miljoen euro) kent een vast jaarlijks bedrag, zonder enige groeivoet.

Het feit dat de lokale financiën kwetsbaar zijn bij een oplopende inflatie, staat in contrast met de inflatiegevoeligheid van de Vlaamse overheid, waar het omgekeerde geldt. In haar 'Evaluatierapport over de initiële begroting 2022' van januari 2022 formuleert de SERV het als volgt:

'De inflatie heeft een aanzienlijk verschillende directe impact op de ontvangstenzijde dan op de uitgavenzijde van de Vlaamse begroting.

De Vlaamse ontvangsten evolueren bijna volledig in verhouding met de inflatie (index van de consumptieprijzen CPI). De bepalingen in de Bijzondere Financieringswet (BFW) voorzien immers dat de van het federale niveau overgedragen middelen steeds integraal aan de inflatie aangepast worden. Ook de ontvangsten uit de bruto-opcentiemen en de meeste gewestbelastingen evolueren in hoge mate mee met de inflatie.

Dat geldt niet langs de uitgavenzijde. Vooreerst volgen vele indexeringsmechanismen langs uitgavenzijde de (afgevlakte) gezondheidsindex (GZI). De gezondheidsindex neemt de energieprijzen en enkele specifieke producten (zoals tabaksproducten) slechts gedeeltelijk en steeds vertraagd op. Zeker bij een snelle stijging van de CPI zal de groei dus later in de gezondheidsindex tot uiting komen. Indien de groei van de CPI bovendien voornamelijk tot stand komt via stijgende energieprijzen zal de CPI ook een sterkere groei realiseren dan de GZI.

Daarnaast zijn heel wat Vlaamse uitgaven niet gekoppeld aan een index. Uitgaven zoals het Gemeentefonds (jaarlijkse groei met 3,5%) en de kinderbijslag (verlaagd tot het einde van de legislatuur naar een groei van 1%) kennen een vaste groeivoet.

Beide elementen resulteren de volgende jaren, gegeven de assumptie van ongewijzigd beleid, in een significante positieve impact op het Vlaamse begrotingssaldo. Immers, de ontvangsten zouden bij eenzelfde inflatie- en gezondheidsindex in verhouding sneller stijgen dan de uitgaven.

De huidige inflatieopstoot is daarmee een positieve meevaller voor de Vlaamse begroting. (...).'

De VVSG stelt dan ook voor om de financieringsstromen naar de lokale besturen vanuit de Vlaamse overheid meer inflatiebestendig te maken. Dat kan door de groeivoet van het Gemeentefonds vast te leggen op 3,5%, tenzij wanneer de inflatie hoger is dan 3,5%. In dat geval zou de groeivoet van het Fonds de inflatie moeten volgen. Dergelijke formule heeft het voordeel dat de prognoses die gemeenten in hun meerjarenplan opnemen relatief stabiel blijven.

Momenteel loopt er een evaluatie van het Gemeentefonds in de schoot van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing. Het voorstel voor een aangepaste groeivoet kan daarin

een element zijn, maar het is aangewezen dat deze aanpassing gezien de huidige uitzonderlijk hoge inflatie sneller wordt doorgevoerd.

Daarnaast vraagt de VVSG om ook op andere algemene Vlaamse financieringsstromen, die momenteel geen groeivoet kennen, een groeivoet toe te passen die minstens gelijke tred houdt met de inflatie.

We zijn graag bereid een en ander verder met u te bespreken, en willen u nu al danken voor de aandacht die u aan onze vraag wil besteden.

Met vriendelijke groeten

Wim Dries
Voorzitter

Kris Snijkers
Algemeen directeur